

УДК 373.1

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-1.30>

О. М. Букатова

кандидат педагогічних наук, доцент,
викладач кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

О. В. Федорова

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
завідувач кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Л. Г. Яренчук

кандидат педагогічних наук, доцент,
викладач кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ І ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ У КОНТЕКСТІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Методичні знання виступають невід'ємним елементом професійної діяльності учителя трудового навчання та технології. У стратегії розвитку всіх рівнів освіти в Україні інформатизація освітнього процесу оголошена одним із пріоритетних напрямів модернізації освіти. Метод навчання у межах нашого дослідження пропонується розуміти як систематичний спосіб взаємодії учителя з учнями, спрямований на розвиток розумових здібностей і навичок учнів, оволодіння знаннями і вміннями з метою подальшого їх застосування на практиці. Наявна методологія не відповідає сучасним вимогам шкільної підготовки, не враховує інноваційні освітні технології та можливості, достатньо не напрацьована та не адаптована для викладання частини «Технологія», не враховує сучасних вимог до технологічної підготовки учнів. Нині досі не складено загальноприйнятої класифікації методів трудового навчання. Головною метою цієї роботи є розробка типової форми проведення уроків трудового навчання та технології, основних напрямів удосконалення змісту й організаційної складової частини шкільної технологічної та трудової освіти. Визначено зміст методу навчання в загальноосвітніх закладах. Охарактеризовано сучасні методи викладання предмета трудового навчання та технологій, виявлено їх проблеми та недоліки. Обґрунтовано ефективність застосування компетентного підходу, у межах якого визначено ключові компетенції у стратегії модернізації загальної освіти, властиві предмету трудового навчання та технологій, і ключові компетенції змістовних елементів предмету, його основні принципи. Запропоновано типову форму проведення уроків трудового навчання та технологій із застосуванням сучасних технологій за своєю структурою. Систематизовано форми практичної роботи на уроках трудового навчання та технології. Визначено найбільш актуальні сьогодні для оновленого курсу трудового навчання з доповненням навчанням технологій освітні технології, змісту яких надано характеристику. Розроблено основні напрями вдосконалення змісту й організаційної складової частини шкільної технологічної та трудової освіти. Систематичне впровадження та використання сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі дозволить підвищити його якість та ефективність, досягати кращого результату в навчанні, підвищити мотивацію до предмету та до участі в позаурочних заходах.

Ключові слова: загальноосвітні заклади, урок, учні, трудове навчання та технології, освітні технології, освітній процес, методи викладання.

Постановка проблеми. Методичні знання виступають невід'ємним елементом професійної діяльності учителя трудового навчання та технології. Сьогодні розвиток методики викладання трудового навчання та технології відбувається у двох відносно самостійних напрямках, таких як загальна методика викладання та приватні методики викладання, які варіюються від змістового наповнення

(наприклад, технічна праця, обслуговуюча праця, графіка, культура будинку та ін.). Другий напрям розвивається відносно самостійно, отже, відсутній комплексний підхід до методичного та дидактичного викладання цього предмету [7]. Також слід врахувати, що стрімкий розвиток інформаційної складової частини у суспільстві висуває нові вимоги і до вчителів, і до змісту підготовки учнів,

тож вимагає активного впровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій. У стратегії розвитку всіх рівнів освіти в Україні інформатизація освітнього процесу оголошена одним із пріоритетних напрямів модернізації освіти [1]. Метод навчання у межах нашого дослідження пропонується розуміти як систематичний спосіб взаємодії учителя з учнями, спрямований на розвиток розумових здібностей і навичок учнів, оволодіння знаннями і вміннями з метою подальшого їх застосування на практиці.

Сучасні методи викладання трудового навчання та технологій вимагають посилення у професійній діяльності учителів трудового навчання (та в їх підготовці) компоненти використання засобів наочності. З урахуванням особливостей дисципліни це передбачає наведення прикладів ефективного застосування теоретичного матеріалу, спрямування навчальної техніки під час викладання у сучасній школі на демонстраційну основу (наочну або інтерактивну демонстрацію предмету уроку, польові роботи).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням методології викладання трудової підготовки у школі займалися такі закордонні вчені, як Дж. Дьюї, Г. Кершенштейнер, Р. Штейнер та ін., у країнах СНД – педагоги П.П. Блонський, С.Т. Шацький, С.М. Рівес, М.Н. Шульман. Слід відзначити особливий внесок П.І. Христіановича, який розробив шкільну програму трудового заняття дітей починаючи з дев'ятирічного віку, та К.Ю. Цируля, котрий обґрунтував методичні засади введення в загальноосвітній процес нового тоді предмету «Ручна праця».

Серед більш сучасних дослідників цього питання у початковій школі – Л.М. Гукасова, Н.М. Конишева, В.П. Кузнєцов, І.Г. Майорова, В.Г. Машиністів, В.І. Романіна, Я.А. Рожнев, А.Е. Стахурський, Б.В. Тарасов, Н.Е. Цейтлін та ін. У вітчизняному просторі цією проблемою займалися О.М. Коберник, Т. Кравченко, В. Леськів, Ю. Мірошніченко, І. Петришин, О.О. Погонєць, А.І. Терещук, І. Цідило, С.М. Ящук та ін. Значний вклад здійснив О.М. Коберник, який визначав дидактичні основи, проектно-технологічну діяльність, інтерактивні та інноваційні технології викладання, зміст сучасного уроку трудового навчання [3].

Джерельна база з урахуванням особливостей свого часу загалом визначає основні цілі, завдання, зміст, форми, методи і засоби трудового навчання. Проте наявна методологія не відповідає сучасним вимогам шкільної підготовки, не враховує інноваційні освітні технології та можливості, достатньо не напрацьована та не адаптована для викладання частини «Технологія», не враховує сучасних вимог до технологічної підготовки учнів. Досі не складено загальноприйнятої класифікації методів трудового навчання.

Мета статті. Головною метою є розробка типової форми проведення уроків трудового навчання та технологій, основних напрямів удосконалення змісту й організаційної складової частини шкільної технологічної та трудової освіти.

Виклад основного матеріалу. Професійна діяльність вчителів повинна передбачати складання планів-конспектів уроків із вказівкою етапу, на якому вчитель застосовуватиме засоби наочності. Все це сприятиме формуванню операційно-пізнавального елемента компетентності до застосування засобів наочності. На думку С. Шишова, під компетентією розуміють загальну здатність і готовність особистості до діяльності [13], основу на знаннях і досвіді, що отримані завдяки навчання, орієнтовані на самостійну участь особистості в навчально-пізнавальному процесі, направлені на успішне залучення особистості до трудової діяльності.

Компетентнісний підхід включає сукупність загальних принципів, які визначають мету освіти, її зміст, процес організації освітнього процесу й оцінки результатів навчання. Ця сукупність включає такі основні принципи:

- адаптованість: зміст освіти спрямований на здатність учнів самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності;
- дидактичність: зміст освіти виступає дидактичним адаптером соціального досвіду пізнання, світогляду – морального, політичного й інших;
- самостійність: зміст освітнього процесу створює умови для формування досвіду самостійного вирішення ситуацій;
- оціночний: освітні результати оцінюються на визначенні рівня засвоєння матеріалу та практичних досягнень на певному етапі навчання.

Компетентнісний підхід основною вимогою до рівня оволодіння учня змістом предмета називає уміння вирішувати різні проблеми, що виникають у практичних і життєвих ситуаціях, а не теоретичну інформованість учня [2]. Стратегія модернізації загальної освіти визначає такі ключові компетенції: навчально-пізнавальну, ціннісно-смыслову, соціально-трудоу, інформаційну, загальнокультурну, комунікативну компетенцію особистісного самовдосконалення (рис. 1).

Формування цих компетенцій у процесі уроку трудового навчання та технологій дозволяє скласти таку методіку викладання за прикладними елементами уроку (табл. 1). Такий урок є складним порівняно з багатьма іншими через необхідність за його результатами сформулювати в учнів не тільки практичні трудові навички і вміння, а й здатність до виконання розумових операцій. Загалом типова форма проведення уроків трудового навчання та технологій із застосуванням сучасних технологій за своєю структурою уявляється так:

Рис. 1. Ключові компетенції у стратегії модернізації загальної освіти, властиві предмету трудового навчання та технологій

Таблиця 1

Ключові компетенції змістовних елементів викладання трудового навчання та технологій

Елементи уроків	Ключові компетенції
Ознайомлення з технологічними системами і продуктами	Навчально-пізнавальна
Отримання знань про технологічні процеси	Ціннісно-смилова Навчально-пізнавальна Ціннісно-смилова
Вивчення продуктів використання технологій, їх можливостей	Соціально-трудова Ціннісно-смилова
Розробка заходів поліпшення технологій	Інформаційна
Проектування власних технологій	Навчально-пізнавальна Ціннісно-смилова
Відібрання матеріалів, інструменту, обладнання, виконання робіт	Інформаційна Соціально-трудова
Оцінка взаємовпливу суспільства і технологій, участь у технічному суспільстві	Ціннісно-смилова Загальнокультурна Комунікативна
Розвиток особистості у процесі трудової діяльності	Соціально-трудова Особистісного самовдосконалення
Вивчення регіональних народних ремесел, їх засвоєння	Загальнокультурна Комунікативна Ціннісно-смилова
Прийняття технологічних рішень, їх оцінка	Соціально-трудова Навчально-пізнавальна

– вступна частина: визначення теми, мети та навчальних і практично-трудова завдань уроку;

– підготовча частина: підготовка до виконання трудового завдання – відповідний інструктаж, пересування до виїзного уроку, теоретичне викладання змісту трудового або технологічного процесу;

– організаційна частина: систематизація теоретичного та наочного матеріалу, підготовка предметів праці, місця проведення уроку, організація і підготовка безпосередньо робочого місця;

– виконавча частина: виконання трудового завдання.

– оціночна частина: оцінювання результатів роботи учнів, виставляння балів за роботу, колективне оцінювання;

– контрольна частина уроку, присутня на всіх його стадіях;

– завершальна: прибирання робочого місця, пакування або передача на зберігання, підведення підсумків уроку.

Кожна із наведених частин уроку має ще по декілька елементів, кількість і послідовність яких залежить від теми уроку, його навчальних завдань, рівня підготовленості дітей і т. д.

На безпосередньо практичну роботу з виготовлення певного виробу або застосування технології відводиться більша частина уроку. Практична робота може проходити після індивідуального або групового інструктажу учнів учителем у таких формах (табл. 2). Під час практичної роботи учитель надає індивідуальну допомогу учням, допомагаючи впоратися із труднощами або з виконання окремих операцій, підтримує творчі рішення дітей, демонструє класу найбільш вдалі та цікаві ідеї. До того ж, ведеться постійний контроль, який здійснюється фізично, візуально, вербально, тематично, наочно. Крім того, учень повинен весь час здійснювати самоконтроль, про що наголошується постійно щодо викладання цього уроку [11]. За часом і послідовністю проведення контроль розділяється на попереджальний, коригуючий, констатуючий.

Після закінчення трудового процесу проводиться перевірка його результатів за зовнішнім виглядом, відповідністю стандартам (об'єму, точності та якості та ін.) або заданим параметрам чи у дії у дії та за необхідності здійснюється допра-

цювання. У разі тематичної можливості проводиться виставка й аналіз робіт учнів із колективним переглядом і обговоренням у школі або класі, також можливе відправлення на конкурс.

Методичні основи навчального процесу переважно збігаються з іншими предметами, але мають і специфічні ознаки: способи організації роботи учнів і форми проведення уроків, підвищені й особливі вимоги до забезпечення безпечних прийомів праці, специфічна організація робочого місця, технологічна дисципліна. Найбільш актуальними сьогодні для оновленого курсу трудового навчання з доповненням навчанням технологій стають такі освітні технології: інформаційно-комунікаційна; розвитку критичного мислення; проектна; розвиваючого навчання; здоров'язберігаюча; проблемного навчання; ігрова; модульна; майстерності; кейси; інтегрована; групова (колективна); традиційна (уроки у класі); співпраця; імітаційна; дослідницька; тестова; демонстраційна.

Сучасний урок трудового навчання та технологій вже неможливий без використання інформаційних і телекомунікаційних технологій. Щодня у школі та в позакласній роботі учнями та вчителями використовуються Інтернет, мережеві освітні ресурси, програмні засоби, освітні портали. Цей предмет знайомить учнів із новою технікою, сучасними технологіями обробки матеріалів, світом професій, залучає до творчої праці, отже, є важливою складовою частиною інформатизації освітнього процесу.

Використання сучасних освітніх технологій для реалізації пізнавальної та творчої активності школяра в навчальному процесі дає можливість підвищувати якість освіти, ефективніше використати навчальний час і знижувати долю репродуктивної діяльності учнів за рахунок зниження часу, відведеного на виконання домашнього завдання.

Досвід показує, що підвищення якості освітнього процесу за умов застосування новітніх освітніх технологій і методів навчання значною мірою сприяє прискореному розвитку учнів, його активізації, підвищенню рівня знань. Застосування комп'ютера на уроках дозволяє створити умови для розвитку пізнавального інтересу школярів до предмету трудового навчання та технологій.

У трудовій і технологічній підготовці учнів проектна технологія на сучасному етапі займає одне з центральних місць [4]. Її застосування сприяє

Таблиця 2

Форми практичної роботи на уроках трудового навчання та технології

Форма	Зміст
Індивідуальна	учень самостійно освоює технологічний процес, оцінює і виконує завдання, що стоять перед ним
Колективна	застосовується в умовах неможливості індивідуальної роботи або за значних втрат часу на індивідуальну роботу
Групова	доцільна при комплексному виконанні – в групах окремі вироби, які потім об'єднуються в загальний виріб, композицію

розвитку пізнавальних здібностей, самостійному вирішенню проблем і поставлених завдань. Ця технологія дозволяє реалізувати різнобічний розвиток дітей, їх творчих інтересів, творчих здібностей, навичок самоосвіти, допомагає створенню умов для креативної самореалізації. Вона більшою мірою орієнтована на самостійну діяльність учнів, яку вони виконують впродовж певного відрізка часу як на уроці, так і поза ним. Проектна діяльність дозволяє залучити до роботи всіх або більшу частину учнів класу, стимулювати їх до творчої діяльності, активізувати взаємодію між учителем і учнями, учнів між собою. Проектна технологія сприяє формуванню загальнокультурної, навчально-пізнавальної, інформаційної, комунікативної, дослідницької компетенції, готовності до самоосвіти та саморозвитку.

Технологія розвиваючого навчання у своїй основі має гуманістичне ставлення до особи учня, увагу до його індивідуальності, особистості, чітку орієнтацію на свідомий розвиток самостійного критичного мислення, дотримання принципів педагогіки співпраці. Основна мета технології – навчити учня вчитися, що досягається за допомогою різних форм – особисто-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, організація груп учнів, спільна праця всього класу над вирішенням якого-небудь питання або вивченням теми. Елементи критичного мислення як алгоритм: виклик – осмислення – рефлексія (роздум).

До сучасних освітніх технологій належать і ті, що спрямовані на збереження здоров'я дітей. Учні в освітніх установах втрачають своє здоров'я, якщо процес навчання організований неправильно або недостатньо органічно, а на уроках трудового навчання ще й існує підвищений ризик травмування [9]. Тому значну увагу слід приділяти здоров'язберігаючій технології навчання. Будь-яка форма технології розвиваючого мислення є за своєю суттю здоров'язберігаючою, ігрова технологія теж, адже вчитель при їх застосуванні знаходить можливість застосувати індивідуальний підхід до кожного учня. Крім ігрової ситуації, створює можливість школяру усвідомити себе особою, стимулює самоствердження, самореалізацію, що сприяє зміцненню психічного здоров'я.

Технологія проблемного навчання передбачає видачу учням проблемних завдань, щодо яких він шукає спосіб вирішення. У важких випадках учням необхідно допомогти, але так, щоб зберегти можливість творчого мислення. Проблемне навчання дозволяє збагатити традиційне навчання за рахунок розвитку пам'яті, мислення, навичок самостійної діяльності через активізацію розумової діяльності, формування пізнавальної мотивації. Використання елементів проблемного навчання дозволяє створити на уроці умови для творчої розумової роботи учнів. Відпадає необхідність

неосмисленого запам'ятовування великого об'єму навчального матеріалу. Зменшується час на підготовку домашнього завдання, основна частина навчального матеріалу засвоюється на уроці.

Технологія використання у трудовому навчанні ігрових методів дозволяє прищепити учням технологічну культуру, розвинути різнобічні якості особи і здатності до усвідомленого професійного самовизначення [10].

Використання ігор у навчальному процесі допомагає активізувати розумову діяльність, розвивати пізнавальну активність, спостережливість, увагу, творчу уяву, образне мислення, пам'ять, мислення, мотивувати до активної участі у вивченні матеріалу, провести урок без стомлення через цікавість для сприйняття.

Модульна технологія передбачає наявність у курсі викладання тематичних блоків. Учитель виділяє їх сам, на власний розсуд, спираючись на програму курсу, розподіляючи кількість годин на кожний залежно від змістового наповнення. За таких умов учень працює з модулями із застосуванням індивідуально-диференційованого підходу, з передбаченими годинами на самостійне вивчення матеріалу та засобами оцінки рівнем оволодіння ним, з можливістю регуляції темпів роботи і змісту матеріалу.

Кейс є описом конкретної реальної ситуації, підготовленим за певним форматом і призначеним для надання навичок різного виду аналізу, інформації, її узагальнення з метою формулювання проблеми і вироблення можливих варіантів її вирішення відповідно до встановлених критеріїв. Базується на реальних життєвих ситуаціях, що містять практичну проблему, вирішення якої дозволяє отримати навички професійної діяльності.

Трудове навчання і технології, як і багато інших предметів у шкільній програмі, мають інтеграційний характер. Інтеграція прискорено моделює особу, служить імпульсом світовідчуття учнів, перебудовує мислення учителів, розширюючи їх науковий діапазон. Реалізується як через урочні форми навчання і додаткові заняття з предмету з використанням різних освітніх технологій і методів, так і через позаурочні форми навчання. Традиційні форми проведення занять залишаються однією із найпоширеніших форм, коли навчальний матеріал надається за допомогою лекції, бесіди, розповіді, пояснень, презентацій, медіа, роздаткового матеріалу та ін.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовив появу і використання імітаційних методів (або комп'ютерного моделювання) у процесі трудового навчання. Засобом навчання виступає комп'ютерна програма, що імітує поведінку системи «вчитель – учень», з якою проводяться

серії обчислювальних експериментів. Вивчаються різноманітні математичні моделі дидактичних систем за допомогою комп'ютера, досліджується їх поведінка за різних параметрів учня і розподілів навчального матеріалу з метою встановлення закономірностей функціонування й оцінки ефективності різних стратегій управління навчанням.

Дослідницький метод навчання передбачає зіставлення даних або першоджерел, їх творчий аналіз і вироблення на його основі певних висновків або нових тверджень, що мають наукову новизну або практичну цінність. Учні вчать вирішувати дослідницькі завдання з невідомим заздалегідь рішенням на базі наявного досвіду, розширюючи його в ході роботи.

Тестові технології дають змогу вчителю швидко і якісно оцінити ступінь засвоєння матеріалів предмету, розуміння понять і визначень. Учні з більшим інтересом виконують завдання за допомогою комп'ютера, ніж звичайним способом у зошиті. Крім того, скорочується час на виконання завдань, що дозволяє збільшити їх кількість і приділити більше уваги практичній частині уроку.

Комп'ютерні технології відкрили нові можливості для створення ілюстративного матеріалу: відеофільми, слайди, електронні підручники, презентації [6]. Використання мультимедійних презентацій на уроках дає можливість наочного представлення матеріалу на великому екрані або моніторі замість класної дошки, зосереджує увагу учнів на яскравих, добре сприйманих ілюстраціях, даних, схемах, таблицях, дає змогу протягом уроку швидко повернутися до будь-якого матеріалу.

Щодо врахування процесів розвитку національної економіки та потреб ринку праці, то найбільш актуальними та затребуваними у межах навчання технологій слід визначити такі профілі технологічної підготовки учнів: інженерно-технологічний; агротехнологічний; сервісно-технологічний; інформаційно-технологічний; нанотехнологічний.

Ці технологічні напрями слід починати викладати у старшій школі, в початковій закладаються лише основи. Сучасну школу вже неможливо уявити без використання на уроках різноманітних інформаційних і електронних засобів навчання, що дозволяють збагатити форми і методи викладання, які можна застосовувати й у процесі трудового навчання [12].

Диференційований підхід має на меті використання, поряд зі звичайними підручниками, електронних навчальних засобів. Їх більша наочність за рахунок графічної форми представлення інформації значно підвищує сприйняття інформації та швидкість її надання [5]. До того ж, застосування електронних засобів дозволяє індивіду-

алізувати програму навчання для учнів залежно від їх здібностей, рівня підготовки та в більш зручний час. Вчитель також отримує низку переваг – прискорення часу підготовки до уроку, можливість оперативного коригування змісту уроку, збільшення обсягу змістового наповнення уроку, можливість поточної оцінки та підсумкового тестування учнів, прискорення динаміки навчання і розвитку практичних навичок. Таким чином, основні напрями вдосконалення змісту й організаційної складової частини шкільної технологічної та трудової освіти полягають у такому:

- розробці інваріантних і варіативних модулів, що охоплюють сучасні інноваційні технології;
- впровадженні у зміст шкільної програми актуальних напрямів технологічної підготовки;
- техніко-технологічній спрямованості позаурочної діяльності;
- проведенні технологічної практики на відповідних підприємствах (старша школа);
- варіативності поглибленого профільного навчання з технологічної підготовки за вибором школярів (старша школа);
- пріоритетності у навчанні робітничого професійного вибору і засвоєння робочих професій [8];
- вивченні в курсі регіональної специфіки, місцевої економіки та виробництва;
- врахуванні при розробці курсу потреб регіонального / локального ринку праці;
- вивченні інноваційних технологій у спеціально обладнаних майстернях і лабораторіях;
- реалізації мережевих програм спільних інкубаторів, лабораторій, цехів і т. ін. з іншими школами, коледжами і ВНЗ, науково-освітніми і прикладними центрами й організаціями.

Висновки. У світлі реформування та цифровізації загальної освіти урок продовжує залишатися основною дидактичною одиницею навчального процесу в школі, модернізуючись через застосування сучасних освітніх технологій у навчальному процесі. Систематичне впровадження та використання сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі дозволить підвищити його якість та ефективність, досягати кращого результату в навчанні, підвищити мотивацію до предмету та до участі в позаурочних заходах (конкурсах, олімпіадах).

Освітня трансформація торкнулася і предмету трудового навчання та технологій з урахуванням його специфічного практико-орієнтованого наповнення та швидкого розвитку технологічного прогресу. Ця тенденція продовжуватиме наростати у вітчизняній економіці, отже, питання трансформації методології викладання трудового навчання та технологій потребуватиме подальших досліджень із метою пристосування до новітніх змін.

Список використаної літератури:

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 03 липня 2018 р. № 1/9-415.
2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2019/2020 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01 липня 2019 р. № 1/11-5966.
3. Коберник О.М. Креативні технології навчання. Умань : Візаві, 2016. 272 с.
4. Коберник О.М., Ящук С.М. Методика організації проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання : навчально-методичний посібник. Умань, 2001. 82 с.
5. Кравченко Т., Коберник О. Використання інтерактивних методик на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 3. С. 9–11.
6. Методичні рекомендації щодо застосування інноваційних технологій на уроках трудового навчання у загальноосвітніх навчальних закладах / укл. Косолапова О.В. Вінниця, 2016. URL: https://mmk.edu.vn.ua/.../metod_rec_innov_trudove_01.201.
7. Мірошниченко Ю. Дидактичні принципи добору і розробки програмних педагогічних засобів для освітньої галузі «Технологія». *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2005. № 5. С. 5–8.
8. Пильтяй О. Інноваційні підходи з профорієнтації на уроках трудового навчання. *Збірник наукових праць: проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2019. № 1 (19). С. 94–101.
9. Погонєць О.О. Безпека праці і виробнича санітарія під час організації трудового навчання. Вінниця : ВДПУ, 2004. 114 с.
10. Рогожнікова О.В. Інтернет-додаток до журналів ВГ «Основа»: «Створення навчальних інтерактивних мультимедійних ігрових вправ». URL: http://journal.osnova.com.ua/article/65512-Інтернет-додаток_до_журналів.
11. Фрейтаг І.П. Формирование умения самоконтроля на уроках труда. *Начальная школа*. 1988. № 2. С. 82–86.
12. Цідило І. Роль комп'ютерних технологій у формуванні навичок конструювання виробів на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. № 3. С. 37–39.
13. Шишов С.Е., Агапов І.Г. Компетентносний підход к образованию: прихоть или необходимость? *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2002. № 2. С. 58–62.

Bukatova O., Fedorova O., Yarenchuk L. Application of modern methods and educational technologies for quality assurance of educational process in general educational institutions in the context of labor training and technologies

Methodological knowledge is an integral part of the professional work of the teacher of labor education and technology. In the strategy of development of all levels of education in Ukraine, informatization of the educational process is declared as one of the priority directions of modernization of education. The teaching method of this study is proposed to be understood as a systematic way of teacher-student interaction aimed at developing students' mental and mastery skills and knowledge in order to further apply them in practice. The main purpose of this work is to develop a typical form of teaching lessons and technology; to develop the basic directions of improvement of the content and organizational component of school technological and labor education. The content of the method of teaching in general educational institutions is determined. Modern methods of teaching the subject of labor training and technologies are described, their problems and disadvantages are revealed. The effectiveness of applying the competence approach, which identifies key competences in the strategy of modernization of general education, which are inherent in the subject of labor education and technology and key competences of the substantive elements of the subject, and its basic principles are substantiated. The typical form of conducting lessons of labor training and technologies with application of modern technologies according to its structure is offered. Systematic forms of practical work in the lessons of labor training and technology. The most relevant today for the updated course of labor training with supplemented training are identified the technology of educational technology, the content of which is characterized. The basic directions of improvement of the content and organizational component of school technological and labor education are developed. The systematic introduction and use of modern pedagogical technologies in the educational process will allow to improve its quality and effectiveness, to achieve the best result in teaching, to increase motivation for the subject and for participation in extracurricular activities.

Key words: general educational establishments, lesson, pupils, labor training and technologies, educational technologies, educational process, teaching methods.